

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Toariša
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto velja . . . 10— K pol leta . . . 5— „ četrt leta . . . 2-50 „ posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h „ „ dvakrat . . . 12 „ „ „ trikrat . . . 10 „ za nadaljna uvrščanja od petit-vrste po 8 h. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Pozor!

Cenj. naročnikom, ki so zaostali z naročnino na „Učit. T.“, so se poslali izkazi o zaostali naročnini. Prav neljubo bi nam bilo, ako bi morali izterjevati s sod. plačil. nalogi.

Vsi cenj. naročniki, ki so pozabili na svojo stanovsko zavednost in organizacijsko dolžnost, se vljudno prosijo, da se je čimprej zavedo in poravnajo naročnino za leto 1910. Bodimo najprvo sami sebi v spodbuden zgled!

Upravništvo.

Atentat na slovensko posest.

Narodno nasilje postaja na Štajerskem od dne do dne hujše. Pa ni čuda, Slovenci so se pričeli malo bolj zavedati in s tem se je omejilo nemško prodiranje proti jugu, kar je podkrepilo nemški šovinizem. Mi nismo zagovorniki in ne prijatelji šovinistiških načel, temveč stojimo odločno na stališču narodne strpnosti — v toliko, kolikor se ista giblje v mejah pravičnosti, a s pogojem izključitve vsakršnih predpravice.

O vprašanju šolskega nadzornika za mariborski okraj smo že razpravljali in to, kar smo le domnevali, se je v resnici izvršilo. Da je bil ta nadzorniški okraj slovenska posest, nam izpričuje dejstvo, da so nadzorovanje skoro petdeset let vodili slovenski nadzorniki in sicer: Robič, Schreiner, Bezjak in Schmoranz. Skoro obsejumevno je bilo, da pride namesto g. Schmoranzerja, ki je bil dosedanj nadzornik za slovenske šole v mariborskem okraju, a je bil sedaj imenovan za risarskega učitelja na mariborsko učiteljsko — kak Slovenec. Tembolj smo bili uverjeni, da sodi na to mesto le Slovenec, ker se je pod Marchetovom naučnim ministrom ustanovilo posebno mesto okrajnega nadzornika za nemške šole na Sp. Štajerskem, ki se nahajajo izven avtonomnih mest. Toda kakor se na Kranjskem sploh ne gleda več na pravila pedagogike in dobrobit šolstva pod ero barona Schwarza & comp. — klerikalcev, tako se tudi na Štajerskem dela krivica slovenskemu šolstvu in učiteljstvu. S tem, da se je imenovalo na Schmoranzerjevo mesto Dreflaka, se je prizadejalo spodnještajerskemu šolstvu, kakor tudi učiteljstvu in vsemu Slovenstvu novo klopoto in če se jo bo mirno preneslo, se jo bo preneslo po krivdi klerikalcev.

Ne klerikalcev, saj so bili vendar oni isti, ki so pustili mirno pasti slovensko posest v nemške roke, vključ temu, da se jih je na nevarnost opozarjalo. „Mi, in mi sami!“, so povzdigovali ti mogočnejši V. L. S. in kakor mogoče se tu kažejo, tako mogoče je njih narodno izdajstvo. In prišla bode „Straža“, da se izbruh hujskarij in blatnj učiteljstva, da bi pa opravičila ta čin in ga zagovarjala, oziroma se zavzela za stvar, tega ne bode storila.

Da, še več! Prišel bo „Slovenec“, ki bode imenoval vse to, da se sploh kdo poteza za slovenskega nadzornika — „komedijantstvo“. Prodajmo na Štajerskem slovensko šolstvo

Nemcem, kakor smo ga darovali na Kranjskem demoralizaciji in kakor je prodal že davnej dr. Šusteršič Koroško in še danes s koroškim Slovenstvom kupčujejo klerikalni poslanci to je geslo in program šolstva V. L. S. Vajeni smo že narodnega izdajstva, kakor smo vajeni demoralizacije od klerikalne strani.

Menimo, da je imenovanje nadzornikov v naših narodno obmejnih krajih vendar toliko važno vprašanje, da bi se tudi klerikalci lahko malo zanimali za to, če bi jim bilo sploh kaj do ohranitve našega šolstva. Pa naj bode, ker učiteljstvo še nima toliko moči, da bi samo lahko odpomoglo pri reševanju tako važnih vprašanj položaju in rešitvi, bomo pa zapisali ta fakt, kot nov spomenik — na račun V. L. S.

Torej zato ima ljudstvo mariborskega okraja svoje poslance, da še ne vedo in se ne zanimajo niti za to, kadar se kratijo pravice njih volileem, ker menimo, da je s šolstvom tudi ljudstvo interesovano. Ljubše jim je, da prodajo slovenski narod, kakor da bi se zainteresirali in zavzeli za vprašanja, pri katerih je interesovano tudi napredno slovensko učiteljstvo.

Na skupno delo!

Dne 26. avg. t. l. se je vršil v Trstu shod narodno-radikalnih abiturientov in abiturientk srednjih šol in učiteljskih. V lepem številu zbrana mladina je ob tej priliki podala razveseljiv dokaz, kako vestno in resno ter vsestransko se je pripravila k delu za prospeh slov. naroda. Nekoč ni bilo tako; nekoč je ta mladina prirejala razne abiturientske veselice in ples, danes se posvetuje na shodih predno se razide po slov. domovini. Časi so pač resni! Vsa nada v boljše prihodnost slov. naroda leži skoro izključno na naši mladini, in opravičeno.

Vsa predavanja so bila vseskozi temeljita; debata zanimiva. Dossledno pa se je poudarjalo pri vsaki točki sodelovanje akad. mladine z učiteljstvom.

Kot se je že v slednjem času opazilo o marsikateri priliki, tako se je tudi na tem shodu jasno videlo, kako ve ceniti mlajša generacija slov. inteligence učiteljstvo in njegovo delo. To nam daje pogled v jasnejšo bodočnost. Da, rama ob rami na skupno delo! Naraščale bodo od leta do leta naše vrste, in uspehi ne bodo izostali.

Rama ob rami koraka že koroško slov. učiteljstvo s koroško akad. mladino, rama ob rami delata na prosvetnem polju že delj časa tržaško učiteljstvo in trž. akad. mladina, in kamerkoli se ozremo po slov. domovini, povsod se porajajo slični pojavi. Beseda zadobiva realno obliko. Skupni so naši cilji, skupno bodi naše delo! V tem geslu je naša zmaga.

A vi tovariši in ve tovarišice, ki ste na tržaškem shodu dokazali temeljitost svoje priprave in navdušenje do dela, zanesite to svojo sveto navdušenje v razna naša učiteljska društva, ki bodo z veseljem sprejela take delavce, tako dobro oborožene soborilce. Vaš zgled pa

naj vleče ostalo mladino na naših učiteljskih. Potem ne bo daleč čas, ko bomo slednjega neznačajnega uskoka med nami izročili deželnemu muzeju v Ljubljani. V kratkih potezah naj sledi poročilo o zborovanju samem.

Zborovanje je otvoril po 9. uri zjutraj sklicatelj Lemež s primernim pozdravom na vse udeležence.

Tov. Ferdo pl. Kleinmayr je shod pozdravil v imenu trž. učiteljstva; tov. Valentič, istrski dež. poslanec, v imenu istrskega učiteljstva in naroda, ki ga zastopa, G. iur. F. Perhavec je izročil pozdrave akad. dr. „Balkan“, iur. Šemrov pa pozdrav eksekutive nar. radikalnega dijaštva. Pozdravila sta še akademik Krivic v imenu „Prosvete“ in g. Batista v imenu trž. abiturientov.

Nato je bilo izvoljeno predsedstvo shoda: g. Trošt, [predsednik; g. Benčina in tovarišica Šavli, podpredsednica.

Poročevalce so poslali listi: „Edinost“, „Jutro“ in „Učit. Tov.“

Prvi referat je bil: „Narodno radikalna struja kot kulturna struja“, poročal abiturient Goričan.

Temeljito je razpravljalo o stališču nar. rad. struje nasproti narodni, verski in socialni ideji.

Narod ji je največja socialna enota. Kdor hoče delati za človeštvo, mora v prvi vrsti delati za narod. Vera je zasebna stvar vsakega. Ali kdor hoče vero izrabljati v dosego postranskih namenov, proti temu se nar. rad. struja postavi v odprt boj. V socialnem pogledu pa je napredek posameznika važen faktor za napredek celega naroda. Napredek naroda pa mora zajeti vse stanove istega; prospeh vseh stanov je prospeh naroda. Vendar je v prvi vrsti pomoči kmetskemu in delavskemu stanu, ker sta pomoči najbolj potrebna. To so v glavnem ideje referata.

V debati se je oglasil iur. Krivic, ki je še obširneje pojasnil verski program nar. rad. struje.

Drugi referat je bil: „Slovenska žena“, poročala abiturientka tov. Rusova. Referat nas je po svoji točnosti in temeljitosti naravnost presenetil.

Obširno je razpravljala referentinja o ženskem pokretu sploh, ter o istem pojavu med slov. ženstvom, ki si je tedaj ustanovilo svoj list „Slovenka“. Ta list, dasi vseskozi pomanjkljiv in brez prave direktive, je bil vsaj vidni znak ženskega pokreta na Slovenskem, zdaj niti tega znaka ni več, in ves pokret slov. ženstva stagnira. Pričeti treba skoro znova, z ustanovitvijo splošnega ženskega društva, v katero pa ne bodo imele pristop samo „rodoljubne dame“. Društvo naj temelji na strogo demokratični podlagi. Dosedaj je slov. ženstvo le „delovalo“, a delalo jako malo. Razumljivo je to nekoliko, ker pravih šol ni. Podala je referentinja še par nasvetov, v katerih, že obstoječih društvih, in v kakšni smeri naj slov. žena dela za napredek naroda.

Referat, sprejet z oduševljenjem bo izšel v celoti v podlistku „Edinosti“, ali skoro neobhodno potrebno bi bilo, da bi ga gđc. tovarišica izročila tudi „Učit. Tov.“, da bodo njene besede našle odmev v naših tovarišicah.

Itak je njen referat v prvi vrsti namenjen učiteljcem, ki so — izvzete redke izjeme višje izobrazbe — najizobraženejše slov. žene.

V debati so se oglasili tov. K o č e v a r j e v a, tov. F. pl. Kleinmayr, iur. Krivic, Zorman, gospa Maša G r o m o v a.

Tov. Kleinmayr je dejal, da je žensko vprašanje produkt socialnega razvoja; ne da se to vprašanje samostojno rešiti, temveč v zvezi s splošnim soc. vprašanjem. Na to naj se nikoli ne pozabi. Zahteva izobražene matere, da bodo odgojile izobražen zarod. V četrtem letniku žen. učiteljske uvede naj se pouk o ženskem pokretu. (Konec prih.)

Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem.

„Počitniški tečaj“.

Končno hočemo danes še nekaj navesti pred otvoritvijo tečaja.

Počitniški tečaj v Mariboru za slovensko učiteljstvo, ki ga priredi naša „Zveza“ v dneh 5., 6. in 7. septembra, se vrši v mali dvorani „Narodnega doma“.

Predavatelji so: dr. Fran Ilešič, profesor c. kr. učiteljskega in predsednik „Slovenske Maticice“ v Ljubljani. — L. Lavtar, profesor c. kr. učiteljskega v Mariboru. — Dr. L. Pivko, profesor c. kr. učiteljskega v Mariboru. — Dr. L. Poljanec, profesor c. kr. gimnazije v Mariboru. — Henrik Schreiner, ravnatelj c. kr. učiteljskega v Mariboru in predsednik „Slovenske Šolske Maticice“. — Dr. Anton Schwab, zdravnik v Celju.

Pregled ur.

	Ponedeljek	Torek	Sreda
8—9	Schreiner: Seksualna vzgoja.		
9—10	Lavtar: Pojmovanje geometričnih funkcij.		
Polurni odmor.			
10 ¹ / ₂ do 11 ¹ / ₂	Dr. Poljanec: Pepel.	Dr. Poljanec: Zdravilnost rastlinskih organov	Dr. Poljanec: Deževnik
11 ¹ / ₂ do 12 ¹ / ₂	Dr. Pivko: V službi narodnoznanstva II.		
Opoldanski odmor			
3—4	Dr. Ilešič: Ilirska doba s posebnim ozirom na Stanko Vraza.		
4—5	Dr. Schwab: Higijena ust in zob.	Dr. Pivko: V službi narodnoznanstva I.	
5—6			

Število predavaj: 8. Število ur: 17.

Vsebina predavanj.

I. Pedagoško predavanje:

Seksualna pedagogika. Ravnatelj H. Schreiner. Vsak dan od 8—9 ure. Tri ure.

1. Spolna etika.

a) Pomen spolnega nagona z osebnega, narodnega in državnega stališča.

- b) Nравstvenost spolnega življenja. Potreba spolne vzgoje.
 2. Sedanja spolna vzgoja in nje posledice.
 3. Ali je primerno doraščajočo mladino poučiti o spolnem življenju.
 4. Telesna utrditelj, krepka volja, značaj.

II. Literarno predavanje.

Ilirska doba s posebnim ozirom na Stanko Vrazo. Profesor dr. Fran Ilesič. V sredo od 3—6. Tri ure.
 S tem predavanjem najboljšega sedanjega poznavalca ilirske dobe dr. Ilesiča in z izletom na Stanko Vrazov dom naslednji dan hoče „Zveza“ proslaviti stoletnico velikega našega rojaka.

Vsebino predavanja pove že naslov istega.

III. Matematično predavanje.

Pojmovanje geometričnih funkcij. Profesor L. Lavtar. Vsak dan od 9—10. ure. Tri ure.

Snov predavanja potrebuje zlasti oni, ki se pripravljajo za izpit iz druge skupine za meščanske šole. Ker je pa splošno zanimiva vsebina, bo gotovo ugajala vsakomur.

Ako bo čas dopuščal, govoril bo predavatelj še nekoliko o uporabi gonijometričnih funkcij in v tem slučaju tudi še splošno o logaritmih.

IV. Priradoznansko predavanje:

Poglavja iz biologije. Profesor dr. Poljanec. Vsak dan od pol 10. do pol 11. Tri ure.

1. Pepel v kemijskem, rastlinskem in gospodarskem oziru. Kemijske sestavine pepela. Pomen teh sestavin za rastlinstvo. Umetna gnojila.

2. Zdražljivost rastlinskih organov. Razločki med živalmi in rastlinami. Kemotaksa. Tropizmi. Rastlinska čutila.

3. Deževnik. Monografija. Popis trupla; hranitev; razvoj; korist in škoda.

V. Folkloristično predavanje:

V službi narodoznanstva. Profesor dr. Pivko. V torek od 4—6, v sredo od pol 11 do pol 12. Tri ure.

A. Teoretični del.

1. Kaj je narodoznanstvo.
2. Pregled slovenske folkloristike.
3. Kdo vse lahko sodeluje pri tej vedi.

Učitelj-folklorist.

4. Sistem opazovanja in zapisovanja.
5. Narodopisni muzej.

B. Praktični del.

Odlomki iz pravnih nazorov našega ljudstva. (Sosed in vas.)

VI. Šolsko-higienično predavanje:

Higiena ust in zob. Zdravnik dr. Schwab. V ponedeljek od 4—6. Dve uri.

Predavanje se bo pojasnjevalo s slikami in preparati.

Splošne določbe.

Vsak javljencec da 5 K kot donesek za upravne stroške.

Kdor javi udeležbo in plača kurzni donosek, dobi karto, ki je veljavna kot legitimacija in vstopnica k predavanjem. V svrhu kontrole se ima karta na poziv reditelja pokazati pri vstopu v dvorano.

Za cenejše bivanje v Mariboru (stanovanje, hrana) se je preskrbelo. Natančneje se izve pri tajniku v nedeljo.

Javiti se ter plačati tečajni donesek je tajniku „Zaveze“ tov. Ignaciju Šijancu, ki daje tudi vsa pojasnila.

V nedeljo, dne 4. t. m., bo v pisarni v mariborskem Narodnem domu od 10—12 dopoldne in od 5—6 popoldne. Istotam tudi naslednje dneve.

Počitniškega tečaja se tudi lahko udeležijo neučitelji pod enakimi pogoji.

Tiskan program je na razpolago.

V nedeljo, dne 4. septembra 1910 ob 8. uri zvečer je prijateljski sestanek kot otvoritveni večer v Narodnem domu. Ker pride itak večina udeležencev „Pocitniškega tečaja“ že v nedeljo v Maribor, se snidemo k neprisiljenem sestanku.

* * *

Izlet na Stanko Vrazov dom.

Izlet se vrši v četrtek na praznik dne 8. septembra 1910. Določil se je sledeči vpored:

Udeleženci „Pocitniškega tečaja“ in drugi iz Maribora in okolice se sestanejo na glavnem kolodvoru ter se od tam odpeljejo ob 8.15 zjutraj.

Na Pragerskem se združijo z onimi tovariši in tovarišicami, ki pridejo iz južnega dela spodnje Štajerske.

Dohod v Ormož ob 10.26 uri.

Po kratkem krepilu v Ormožu odhod v Cerovec. Pešhoja dve uri. Kdor želi voz, naj se pravočasno oglasi.

Na Stanko Vrazovem domu:

1. Pozdravi navzočnike predsednik „Zveze“.
2. Položi se venec pred Vrazov doprni kip.
3. Slavnostni govor. Govori tov. Anton Kosi, nadučitelj v Središču.

Nato se gre v Pilherjevo gostilno ob veliki cesti v Žerovincih, kjer je skupen obed. (Četrta ure hoda.) Zvečer vrnitev v Ormož z vozovi. Ob 8. uri zvečer zabavni sestanek v ormoški Čitalnici. Petje, godba itd.

Ob 11. uri ponoči odhod z vlakom.

Kdor pa hoče v Ormožu prenočiti, naj se javi, dobi tudi prenočišče. Vsa tozadevna pisma je nasloviti na zvezinoga tajnika v Maribor, Narodni dom.

Učiteljstvo slovensko! Ne zamudi redke prilike v družbi stanovskih tovarišev in tovarišic ter pohiti dne 8. septembra v divnokrane ljutomersko-ormoške gorice. Nikdar ti ne bo žal, da si si ogledal ta slovzansko-štajerski raj ob meji hrvaško-ogrski!

Prosili smo za znižano vožnjo, toda stvar še danes, ko to pišemo, ni rešena. Poročali bomo takoj v „Narod. Dnevniku“, „Slov. Narodu“ in „Jutru“ o okolnostih znižane vožnine, če jo dosežemo.

Izlet v Zagreb se najbrž ne bo mogel vršiti zaradi premalo oglašencev. Ako bi se pa vendar končno javilo zadostno število, potem se peljemo dne 9. septembra čez Varaždin v hrvaško prestolico.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodono naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani, registrirana zadruga z omejenim isamstvom.

Promet do konca julija K 188.338.76.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znakah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2 2.—1/2 3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Srednješolski vestnik.

**** Učni jezik na c. kr. realki v Idriji.** Z odlokom c. kr. ministrstva za nauk in bogočastje, z dne 26. junija 1910, št. 24.156, se razširi raba slovenskega učnega jezika na tem zavodu. V nemškem jeziku se bodo poučevalo na višji stopnji zgodovino in zemljepis, kemijo in opisno geometrijo. Vsi drugi predmeti se bodo poučevali v slovenskem učnem jeziku, v kolikor imamo v to aprobirane knjige. Terminologijo je zahtevati od gojencev v obeh učnih jezikih. Te odredbe se uveljavijo s šolskim letom 1910/1911.

**** Na mestnem dekliskem liceju v Ljubljani.** C. kr. ministrstvo za uk in bogočastje je imenovanje dr. Rudolfa Moleta za pravega učitelja slovenskega jezika, dalje imenovanje g. dr. Pavla Pestotnika za pravega učitelja zgodovine in zemljepisa in slednjič imenovanje gđ. Marije Wirgler za pravo učiteljico matematike, naravoslovja in fizike na mestnem dekliskem liceju vzelo na znanje in potrdilo.

**** Laške paralelke na goriški državni gimnaziji.** Državni laški poslanec Ussai je brzojavil v soboto v Gorico z Dunaja, da je vlada pri volji otvoriti na tukajšnji gimnaziji s prihodnjim šolskim letom laške paralelke, odločitev glede zasebnega gimnazija pa se odloži na poznejši čas. Tako torej! — Če bodo slovenske paralelke odbite, bodo to za sluga klerikalcev, ki silijo za zasebno slovensko gimnazijo. Tako bomo zopet po zaslugi klerikalcev Gregorčič & comp. — prikrajšani!

Književnost in umetnost.

„Merstvo v vsakdanjem življenju“. S posebnim ozirom na ponavljalne šole sestavil in s podobami pojasnil Dragotin Humeč, strokovni učitelj v Krškem. Cena knjigi 1 K 40 vin. Izdalo in založilo „Pedagoško društvo“ v Krškem. Natisnila „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani. — Knjiga je praktične vrednosti in jo prav toplo priporočamo.

Nova učna knjiga. Društvo „Merkur“ izda učno knjigo „Trgovsko računstvo“ za trg. nadaljevalne šole in enoletne trg. tečaje. Rokopis za I. razred se je že dni odposlal ministrstvu v predprijavo; drugi del bo v rokopisu te dni izgotovljen, tretji pa do meseca decembra t. l.

„Omladina“ 5—6 štev. Vsebina: — Dva shoda. — Radovan Krivic: Nekaj navodil za ta ali oni odgovor. — Janko Mačkovšek: Poti k slovenski inženerski organizaciji. — Dr. Ivan Lah: Slovanski šod v Sofiji. — L. Brunčko: Na mesta. — Radovan Krivic: T. G. Masaryk o novoslavizmu. — Slovensko dijaštvo. — Slovansko dijaštvo. — Srednješolski vestnik. — Vestnik za književnost in umetnost. — List prinaša tudi nekaj poročil o XXII. glavni skupščini „Zaveze“ in: Na naslov „Slomškove Zveze“ in njenih članov.

„Popotnik“ 8. štev. Vsebina: 1. Fr. Vajda; Nepovoljni uspehi naših šol in njihovih vzroki. — 2. P. Fleré: Odlomki iz moderne didaktike. — 3. P. Fleré: Nekaj o šolski higijeni. — 4. Dr. I. Lah: Šolstvo za časa reformacije na Slovenskem. — 5. Iv. Franké: O varstvu umetniških, historičnih in prirodnih spomenikov. — 6. Književna poročila. — 7. Razgled. — Ta najlepši in najboljši slovenski pedagoški list bi morala imeti vsaka šolarska knjižnica. Tudi temu, da je učiteljstvo tako malo naročeno na ta stanovski list, kakor je razvidno iz letošnjega poročila na glavnem zborovanju „Zaveze“ — boče potreba odpomoči.

„Gasilec“. Slavnostna št. ob 40letnici ljubljanskega prostovoljnega gasilnega društva. List izhaja po potrebi. Urejuje ga naš tov. Fr. Trošt iz Iga. List prinaša sledečo vsebino: 1. E. Gangl: Pozdrav slovenskim gasilcem. (Pesem.) — 2. Fr. Žgur: Tovarišem v pozdrav. (Pesem.) — 3. Štiridesetletnica Ljubljanskega prostovoljnega gasilnega in reševalnega društva. (Fr. Barle.) — 4. Oče Doberlet — i hrvatski vatrogasci. (I. Absac.) — Šola in gasilstvo. Poleg nekaterih slik, prinaša še nekaj podrobne strokovne vsebine. List izhaja že štirinajsto leto.

Politiški pregled.

* Cesar je potrdil zakon kranjskega deželnega zbora o deželni banki.

* Črna gora se je slovesno proglasila za kraljestvo v nedeljo, dne 28. avgusta in sicer v svečani seji narodne skupščine.

* Japonska je anektirala Korejo.

* **Prilpave za skileanje deželnih zborov** so dogotovljene. Deželnim zborom je naznanila vlada, da je deželnim zborom za zborovanje na razpolago čas od srede septembra do konca oktobra. Natančen čas zasedanja deželnih zborov se bo določil takoj, ko se deželni glavarji izjavijo o primernem času. Po zasedanju deželnih zborov bo zboroval državni zbor. Kdaj se še ne more natančno reči. Glede zasedanja delegacij še ni nič natančnega določeno.

Vlada je razpustila sarajevski občinski svet, ker je odstopila že večina občinskih svetovalcev. Nova volitve se bodo vršile dne 17. oktobra t. l., do tedaj pa bo opravljal vse občinske agende vladni komisar Brodnik. Sarajevski župan Kulović je izjavil, da je odstopil samo raditega, ker je bila njegova stranka pri saborskih volitvah popolnoma poražena in nikakor ne bo bito ono središče, na katero bodo izlivali mohamedanski samostanci svoje napade.

* **Dunajska vlada je obvestila srbsko**, da ni nikakih ovir za ustanovitev srbskih konzulatov v Bosni in Heregovini. Nato je srbska vlada zunanjemu ministru Milanoviću poverila nalogo, da se z grofom Aserenthalom dogovori o vseh podrobnostih. Prihodnje leto namerava ustanoviti Srbija v Bosni baje pet svojih konzulatov.

Obrambni vestnik.

* **Ena sama oslarija!** Slomškova Zveza je napravila romanje na Sveto Goro. Kakor poroča „Slovenec“ z dne 27. pret. m., je govoril tudi Jaklič, ki je trgjal Ganglov govor z naše letošnje skupščine v Novem mestu. Jaklič je dejal, da je Ganglov govor posut tudi s citati iz svetega pisma „kakor žganci z oevrki“. Uredništvo „Slovenca“ pa dostavlja, da „je ves tisti govor ena sama oslarija“. Potemtakem so ena sama oslarija tudi vsi citati iz svetega pisma! — Sedaj vsaj vemo, kako sodijo o svetem pismu „Slovenčevi“ pobožnjaki! Toda „Slovenca“ ni sveto pismo samo oslarija, ampak jim je tudi žlobudra, kakor to trdi isti list v svoji št. z dne 29. pret. mes. Oslarija in žlobudra! Večjih zasramovalcev svetega pisma si ne moremo misliti! Noben brezverec se ne izraža tako sirovo o božjih naukih! Kaj porečeta k temu nadškof Sedej in škof Jeglič? Mi premilim svojim katoliškim prijateljem samo prijateljsko svetujemo, naj bodo v prihodnje previdnejši, sicer jih lahko prime sam državni pravdnik zaradi — bogoskrunstva in motenja vere. Dobrohotnejši nasproti svojim sovražnikom ne moremo biti!

* **Na vse drugo**, kar piše te dni „Slovenec“ o tov. Ganglu, ne bomo odgovarjali, ker je na tako pisavo mirna in stvarna beseda nemogoča. „Slovenec“ naj oteplje s svojimi oslarijami in žlobudrami, kolikor mu drago. Mi vemo prav dobro, da mu pride tako plačilo, kakor se mu še ne sanja! Torej: pogumno po stari metodi naprej!

* **S Svete gore.** Poslanec Jaklič je šel na božjo pot na Sv. goro in se tam izkazal vrednega učenca tiste klerikalne šole, ki z obrekovanjem, denunciranjem, zavijanem, lažmi in s — hudim hoče ugnati ves svet. Klerikalna zavijanja itd. popravljati se pravi vodo v Savo nositi. Vendar pa moramo glavo Slomškarjev malo ljudem ali pa vsaj učiteljem pokazati, da jih pred njo ne bo preveč strah, kadar o nji bero v Slovenec ali Domoljubu. Najprvo je ta dični poslanec pravil svojim zvestim, da so se napredni učitelji postavljali s posebnim vlakom, ko so se vozili na zborovanje „Zaveze“ v Novo mesto, a nikjer niso zapisali, koliko se je učiteljev peljalo z njim in kolikšen je bil deficit? Tako govorjenje kaže, da mož ne bere časnikov, ali pa misli, da jih ne bero njegovi poslušalci, sicer bi bil lahko iz njih vedel, da je v soboto 6. avg. odrinilo na skupščino s posebnim vlakom natanko 150 učiteljev in učiteljic iz Ljubljane. Da se jih je še mnogo med potjo pridružilo in da jih je došlo mnogo v nedeljo na glavno zborovanje, to bo menda priznal tudi najhujši „prijatelj“ Zavezarjev. Če še povemo, da ni bilo za ta posebni vlak niti krajaarja deficiata, tedaj smo s to točko pri kraju in upamo, da g. Jakliču tudi ne bo več stavila sivih las v glavo. — Dalje je pravil, da smo v Novem mestu oznanjali kulturni boj. Mi smo na svojih shodih in v listu poudarjali že šestkrat — in g. Gangl v svojem govoru k § 1. še posebej — da se mora učitelj v pravno-verskem oziru vesti vselej korektno. Kdor tega ne stori, ni naš, ni napreden učitelj, nego je — vede ali nevede — klerikalen dinar. Napredno učiteljstvo dela za svoje izpolnjenje in za zdrav razvoj šole, ki naj vzgaja na versko-nravni podlagi dobre državljanke. Slomškarji se pa zatekajo k stranki, ki z dopustnimi in nedopustnimi sredstvi zavira napredek šole, ter zasuznjuje učiteljstvo. Ako je boj zoper take razmere kulturni boj, potem pravimo: **Le naprej v ta boj** in po njih, ki sramote s svojim ostudnim delom lepo našo domovino in hočejo naš rod držati pri tleh na vse večne čase! — G. poslanec se tudi ni mogel zdržati, da ne bi po vzorih „Slovenca“ malo ne denunciral in ne sumnil patriotizma naprednega učiteljstva. Ponovil je odstavek o črno-rumeni in belo-rumeni vzgoji. Sam „Slovenec“ je o tej stvari takoj umolknil, kakor hitro je „Učiteljski Tovariš“ prinesel v št. 33. avtentičen tekst dotičnega govora, iz katerega se vidi, da je govornik — in njegovi poslušalci patrijot v sruu ne pa samo v želodcu. A g. Jaklič je tiste dni prespal ali pa je spekuliral na to, da so jih prespali njegovi prijatelji. Tako temeljit je torej ta vodaja Slomškarje. — Toda res ni vredno odgovarjati na vse čenče, kar jih je zagrešil dični poslanec Jaklič. Le eno hočemo še konstatirati, da se vidi, kako je g. Gangl klerikalcem sapo zaprl s svojim isbornim govorom k § 1. državnega šolskega zakona. Najprvo je ta govor kritikoval „Slovenec“ in ga zavijal tako nesramno, da s takimi ljudmi res ni mogoče stvarno razpravljati. Ker stvarno ni mogel ugovarjati, je pozivljal v divji svoji jezi na boj. „Slovenec“ pa misli, da je duhovit Ganglov govor „ena sama oslarija“. A g. poslanec Jaklič pa pravi prav sramežljivo, da Ganglovega govora ne — razumemo. Prav radi vrjamejo, ker klerikalci vselej težko razumejo — resnico. Vendar je pa neizrečeno žalostno, ako je učitelj v svoji stroki tako slabo teoretično podkovan in ima zanjo sploh tako malo srca, da takega eminentno vzgojnega govora ne — razume. Toda seveda — to so le izgovori klerikalne gospode in nepobiten dokaz, da jim je Ganglov govor je z i k e z m e š a l.

* **Da se ne pozabl...** C. kr. deželni šol. svet je izdal „Izvršilni predpis k Dokončnem šolskem in učnem ređu, v katerem k § 70. natančno določa postopanje glede šolskih zamud ter žuga vodjem šole z disciplinarnim postopanjem, ako bi zanemarjali tozadevno svojo dolžnost. Član tega c. kr. dež. šol. sveta in c. k. profesor Jarc je pa ljudi hujskal proti učiteljem, ki store svojo dolžnost in naznanjajo neopravičene zamude šol. otrok. To se je zgodilo 15. avgusta 1910 na Vinici. Vprašamo: Ali so paragrafi samo zato tu, da se z njimi lahko učitelje spravljajo v disciplinarno preiskavo? — Isti c. kr. prof. Jarc je v Ormožju ljudem pravil, da bodo podpirali le tiste učitelje, ki mislijo in delajo po klerikalnih načelih. Smo res radovedni, kako bodo gospodje to uredili...

* **Goriškemu knezoškofu** se je zdelo potrebno povedati našim „Slomškarjem“ ali kakor jih on nazivlje: „Krščansko mislečemu učiteljstvu, romajočemu na Sv. goro“, da je sedanja ljudska šola brezpotrebna in za nič in je le „draga ustanova, ki ne ustreza svojemu namenu, je spodtka in težka butara našemu krščanskemu ljudstvu, vir moderne skvarjenosti“. In takim besedam so „Slomškarji“ navdušeno pritjevali in za to pismo, v katerem piše knezoškof take stvari — mu sklenejo poslati vdanostno izjavo. — Tako „Slomškarji“ zametujejo in postajajo nevarni avstrijskim zakonom, po katerih je naša šola urejena, katere je potrdil sam cesar in katere izpolnjevati so se pod prisego zavezali sami. Krivoprišežniki, ste li šli na Sv. goro greh delat?

* **Jaklič je šel lagat na Sv. goro.** Namenoma je poslanec Jaklič, krščansko-misleči učitelj lagal na sv. Gori. Lagal je, da smo mi povsod kričali o posebnem vlakom, a nikjer